

2. Byl-li spáchán důchodkový přestupek na hranicích dvou okresů, jest výlučně tedy i naproti účastníku příslušným úřad, jenž řízení dříve zahájil nebo obviněného přistihl (§ 523).

3. Mimo tento případ nemůže však beze svolení vyššího soudu býti nařízeno, aby účastníci, kteří se nenacházejí v obvodu úřadu k vyšetřování povolaného, do tohoto obvodu byli obesláni nebo dopraveni (§ 524).

4. I v tom případě, když se nacházejí pachatel, původce, spoluvinník a podílník v obvodech různých důchodkových vrchních soudů, přísluší řízení proti všem vinníkům a účastníkům tomu úřadu, který koná řízení proti pachateli a rovněž může vrchní důchodkový soud, jemuž vyšetřující úřad jest podřízen, obeslati obviněného i tehdy, když obeslaný jest podroben jinému vrchnímu soudu důchodkovému. V takovém případě má se vyšetřující úřad obrátiti na svůj představený vrchní soud, jenž pak příslušný vrchní soud o provedení tohoto obeslání požádá; nemohly-li by se vrchní soudy shodnouti, má o sporu jejich rozhodnouti nejvyšší soud důchodkový.

III. Tresty.

1. Účastníci nějakého důchodkového přestupku podléhají trestu i tenkrát, když přestupek pachateli nemůže býti přičítán, ku př. jestliže pachateli dle §§ 474 a 477 trest se promine.

2. Účastníci v důchodkovém přestupku, jimž zákon trestu neukládá, vyjímajíc případy v zákoně zvlášť vytčené (§§ 27 a 28) trestu sice nepodléhají, ručí však dle míry svého účastenství za ony přestupky, ohledně kterých zákon je samy trestu nepodrobuje.

3. Účastníky stihá, pokud zákon výslovně jinak neustanovil, týž trest jako pachatele (§ 98); z pravidla však má jim býti vyměřen trest nižší než pachateli, původci nebo spoluvinníku (§ 102).

4. Jestliže se při spáchání nebo při pokusu důchodkového přestupku účastnilo více účastníků, řídí se výměra trestu dle míry jich spolupůsobení, jež posuzuje se dle předmětu, k němuž přestupek směřoval, nebo dle prostředků, jichž bylo užito nebo konečně dle výsledku (§ 94).

5. V případech, kde zákon nabytí, uschování nebo další dopravu nějakého předmětu samy o sobě sice na důchodkový přestupek nepokládá, kde však jeden nebo více těchto činů zakládá účastenství v přestupku ohledně tohoto předmětu spáchaném, nepodléhá toto účastenství trestu, jestliže účastník převzal předmět ten teprve tehdy, když již trestnost předchůdce jeho ohledně tohoto předmětu pominula, vyjímajíc však případ uvedený v §§ 15 a 28 (vyloučení přičetnosti jako pachateli) (§ 469).

IV. Prominutí trestu (viz čl. Prominutí trestu v trestním právu důchodkovém).

V. Promlčecí lhůta účastenství v přestupku důchodkovém (§ 25) obnáší polovici lhůty, jež stanovena jest pro dotyčný přestupek sám. Promlčení počíná tím okamžikem, kdy čin účastenství zakládající byl spáchán resp. opomenut (§§ 483 a 484). Ručení účastníka zaniká týmiž způsoby, jakými zaniká trest pro účastníky ve případech, ve kterých jim zákon trest ukládá (§ 493).

Účastník soukromý (v říz. trestním).

I. Pojem.

Soukromým účastníkem v řízení trestním je ten, jemuž vzešly činem trestním nároky soukromoprávní, které provést chce v řízení

trestním, k němuž se za tím účelem připojí. Prohlášením, že připojuje se k řízení trestnímu stává se soukromý účastník stranou a vystupuje co taková proti obviněnému. Soud na základě přednesení osoby poškozené rozhodne, vzešly-li jí činem trestním nároky soukromoprávní a přísluší-li jí právo připojit se k řízení trestnímu (rozh. kas. s. ze dne 17. listopadu 1877 č. sb. 162 a ze dne 17. prosince 1886 č. sb. 1011).

Právo připojit se k řízení trestnímu je však právem veřejným, jež přísluší pouze tomu, komu vzešly činem trestním nároky soukromoprávní, neb jeho zákonnému zástupci, nikoliv však jeho právnímu nástupci (rozh. kas. s. ze dne 17. listopadu 1884 č. sb. 680).

II. Práva soukromého účastníka.

1. Soukromý účastník je oprávněn státnímu zástupci a soudu vše oznámiti, co by sloužiti mohlo k usvědčení obviněného neb k odůvodnění nároku soukromoprávního.

2. On je oprávněn nahlédati do spisů a sice, pokud tomu nejsou na závalu zvláštní důvody, již během přípravného vyhledávání a vyšetřování.

3. Při hlavním přelíčení je oprávněn klásti otázky obžalovanému, svědkům i znalcům a činiti v závěrečné řeči návrhy, o kterých chce, by bylo zároveň rozsudkem rozhodnuto (§ 47 tr. ř.).

4. Soukromý účastník může se též vzdáti dobývání svých nároků kdykoli, ba i při hlavním přelíčení (§ 365 tr. ř.).

5. Záležitost svou může zastávati sám neb zmocněncem a může si zřídit obhájce co právního rádce. Není-li přítomen v místě soudu, může mu soud naříditi, by pojmenoval zmocněnce, bydlícího v místě soudu a tohoto i onoho poukázati, by si vzal právního rádce z řad obhájců (§ 50 tr. ř.).

III. Obžaloba podpůrná (subsidiární).

Nezavede-li státní zastupitelství trestní stihání neb upustí-li od stihání již zavedeného, může soukromý účastník navrhnouti, by zavedeno bylo trestní stihání neb v něm bylo pokračováno a podati místo státního zástupce obžalobu veřejnou (podpůrnou). Tímto právem soukromého účastníka prolomen jest žalobní monopol v rak. tr. řízení státnímu zastupitelství příslušející, při čemž však zákon o to pečoval, by byl obviněný hájen proti zneužití tohoto práva, zejména před prodloužením vazby vyšetřovací. Proto je výkon práva tohoto takto upraven:

1. V řízení o zločinech a přečinech rozeznává zákon v tomto směru 4 stadia řízení, a sice:

a) případ, kdy státní zástupce zamítne oznámení poškozeného, neučiniv ani návrhu na zavedení přípravného vyšetřování neb nepodav spis obžalovacího. Tu musí vyrozuměti o tomto zamítnutí poškozeného a tento může navrhnouti u radní komory zavedení přípravného vyšetřování prohlásiv dříve již, že se připojuje k řízení trestnímu. Proti usnesení radní komory je další opravný prostředek vyloučen (§ 48 č. tr. ř. a nález kas. s. ze dne 15. září 1885 č. sb. 818).

b) Ustoupí-li státní zástupce od dalšího stihání v době, kdy sice byl již učiněn návrh na zavedení přípravného vyšetřování neb podán spis obžalovací, avšak obviněný nebyl ještě právoplatně vydán v obžalovanost, zprav o tom soukromého účastníka, který je pak oprávněn během 3 dnů prohlásiti, že trvá při stihání. Nepřipojila-li se však osoba

činem trestním poškozená k řízení trestnímu v době, kdy státní zástupce ustoupil a nebyla-li tudíž o ustoupení vyrozuměna, může během 3 měsíců prohlásiti, že se k trestnímu řízení připojuje a při stihání trvá. Prohlášení, v němž sluší přesně označiti obviněného a čin jemu za vinu kladený, předloží se soudu II. stolice, který rozhodne o přípustnosti dalšího stihání (§ 48 č. 2 tr. ř.).

c) Ustoupí-li státní zástupce od obžaloby teprve po pravoplatném vydání v obžalovanost, avšak před hlavním přelíčením, sdělí to soud soukromému účastníkovi s podotknutím, že je oprávněn setrvati při obžalobě, že však musí to prohlásiti během 3 dnů u soudu I. stolice (§ 48 č. 3 tr. ř.).

d) Ustoupí-li však státní zástupce od obžaloby teprve při hlavním přelíčení, sdělí předseda přítomnému soukromému účastníkovi, že je oprávněn při obžalobě setrvati a své soukromoprávní nároky provést.

Podotknouti třeba, že k vůli právu žalobnímu soukromému účastníkovi příslušejícímu nesmí býti prodlužována vazba obviněného. Ustoupí-li státní zástupce od obžaloby teprve po pravoplatném vydání v obžalovanost, rozhodne radní komora, sluší-li propuštění obžalovaného z vazby odložit (§ 49 al. 2 tr. ř.).

2. V přestupkovém řízení před okresními soudy může soukromý účastník, když funkcionář státního zástupce odepře stihání, sám navrhnouti zákonné potrestání (§ 449 tr. 3.).

IV. Právní postavení soukromého účastníka jako podpůrného žalobce.

Co se týče právního postavení soukromého účastníka co podpůrného žalobce, přísluší mu též práva, jako žalobci soukromému, avšak s tímto omezením:

a) spis obžalovací může podati jen po předchozím přípravném vyšetřování;

b) proti usnesením radní komory může si stěžovati jen když radní komora přípravné vyšetřování zastavila;

c) není oprávněn podati proti rozsudku zmateční stížnost; odvolati se může jen z rozsudků soudů okresních a jen ohledně svých nároků soukromoprávních. Nemůže ani navrhnouti obnovení řízení trestního, přísluší mu však v řízení obnoveném podpůrné právo žalobní (§ 49 odst. 1, 2, 3 tr. ř.).

d) Státní zástupce sleduje též v případě, když soukromý účastník nastupuje co žalobce, běh řízení a může kdykoliv soudní stihání opět převzít ve stadiu, ve kterém se právě nalézá (§ 49 odst. 1 tr. ř. a § 75 vykon. nař.).

Učeň (dodatek ku čl. Dělníci).

Živnostenskou novelou ze dne 23. února 1897 č. 63 ř. z. obměněn a doplněn byl řád živnostenský (cís. pat. ze dne 20. prosince 1859 č. 227 ř. z., zák. ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z. a zák. ze dne 8. března 1885 č. 22 ř. z.) v těchto směrech:

1. Přijímání učňů.

Nezletilí učňové mají se přijímati na základě zvláštní smlouvy, jež musí být uzavřena alespoň v době, po kterou jest učeň na zkoušku zaměstnán (§ 99 a). Ve smlouvu o vyučení dlužno kromě náležitostí přede-